

1.2 Poslovni modeli cirkularne ekonomije ulancu opskrbe hranom: Razvoj inovativnih poslovnih modela CE i dobrobiti inovativnih poslovnih modela U CE

1.2.3 Kako stvoriti poslovni model cirkularne ekonomije u lancu opskrbe hranom

e-modul 1 Cirkularna ekonomija i lanac opskrbe hranom
Listopad.2021

POSLOVNI MODEL CIRKULARNE EKONOMIJE

Cirkularna ekonomija nije samo trend; razvila se u potpuno novu viziju koja obuhvaća i kreće se oko obrade resursa, energije, stvaranja vrijednosti i poduzetništva.

Okvir RazRJEŠAVANJA

6 POSLOVNIH AKCIJA ZA IMPLEMENTACIJU NAČELA CIRKULARNE EKONOMIJE:

Regeneracija:

- ✓ prelazak na obnovljivu energiju i materijale
- ✓ vraćanje obnovljenih bioloških resursa u biosferu
- ✓ ima za cilj vratiti, zadržati i obnoviti zdravlje ekosustava

Zajedničke radnje:

- ✓ maksimalno korištenja proizvoda dijeljenjem istih među korisnicima
- ✓ može se ostvariti dijeljenjem privatnih proizvoda ravnopravnim korisnicima ili javnom dijeljenjem grupa proizvoda
- ✓ ponovnu upotrebu proizvoda sve dok su tehnički prihvatljivi za korištenje
- ✓ produžujući im život održavanjem, popravkom i izdržljivošću koja poboljšava dizajn

Optimizacijske radnje:

- ✓ povećanje performansi/učinkovitosti proizvoda i uklanjanje otpada u proizvodnom procesu i u lancu opskrbe
- ✓ korištenje velikih podataka, automatizacija, daljinsko ispitivanje i upravljanje.

Ponovljene radnje:

- ✓ držanje komponenti i materijala u zatvorenom krugu

Virtualne radnje:

- ✓ dati prednost pružanju određene koristi virtualno umjesto materijalno

Radnje razmjene:

- ✓ zamjena starih materijala naprednim neobnovljivim materijalima i/ili primjenom novih tehnologija (npr. 3D ispis)
- ✓ odabir novih proizvoda i usluga”

RAZVOJ CIRKULARNIJEG MODELA

Prema Mentink-u, promjene komponenti poslovnog modela potrebne za razvoj cirkularnijeg modela su:

- ❑ Ponuda vrijednosti — proizvodi bi se trebali u potpunosti ponovno upotrijebiti ili reciklirati, što zahtijeva obrnute logističke sustave ili bi se tvrtke trebale okrenuti sustavu proizvoda i usluga (SPU) i nuditi poslovanje djelovanje povezano sa servisiranim proizvodima
- ❑ aktivnosti, procesi, resursi i sposobnosti — proizvodi moraju biti izrađeni u specifičnim procesima, s recikliranim materijalima i specifičnim resursima, što može zahtijevati ne samo posebne sposobnosti, već i stvaranje obrnutih logističkih sustava i održavanje odnosa s drugim tvrtkama i kupcima kako bi se osiguralo zatvaranje materijalnog kruga
- ❑ Modeli prihoda — prodaja usluga temeljenih na proizvodima koje se naplaćuju prema njihovoj uporabi
- ❑ Korisnici ili korisnička sučelja — prodaja „cirkularnih“ proizvoda ili usluga može zahtijevati prethodne promjene navika kupaca ili ako to nije moguće, čak i promjene kupaca.

Primjeri "tradicionalnih" poslovnih modela

Ovi "tradicionalni" poslovni modeli testirani su i evaluirani kroz nekoliko poslovnih pothvata te su se utemeljili kao korisni alati za poduzetništvo. Neki primjeri široko rasprostranjenih poslovnih modela su:

- Model proizvođača
- Model distributera
- Model franšize
- Model trgovca
- Model pretplate
- Paketni model
- Model proizvoda za uslugu
- Freemium model

Kako stvoriti novi cirkularni poslovni model

- ❖ Svi ovi modeli nisu razvijeni kao cirkularni i/ili održivi poslovni modeli, pa ne mogu u potpunosti služiti svrsi cirkularnosti, a posebno u lancu opskrbe hranom.
- ❖ Za osmišljavanje i implementaciju cirkularnih poslovnih modela potrebno je prikupiti i steći sveobuhvatna znanja jer postojeći poslovni modeli imaju ograničenu prenosivost.
- ❖ Za stvaranje novih i inovativnih poslovnih modela za cirkularnu ekonomiju potrebno je spojiti dosadašnja istraživanja i osobno iskustvo na tom području.
- ❖ Grupe će se sastojati od sveučilišnih studenata čiji je smjer poljoprivreda.

PREDLOŽENI CIRKULARNI POSLOVNI MODELI: (1)

Aktivnost 1: World Café

Ovo je dobra, jednostavna, učinkovita i fleksibilna vježba za održavanje dijaloga u velikim grupama, razmišljanje o idejama i poticanje izgradnje tima.

Trebat će vam: mali, okrugli stolovi, stolice, papiri, post-it bilješke, olovke u boji i kava

1. Svrha ove aktivnosti je osmisliti ideje o sadržaju i formatu cirkularnih poslovnih modela.
2. Trener će podijeliti sudionike u grupe od 4-5 osoba.
3. Svaka grupa će imati na raspolaganju jedan stol, papir, post-it bilješke, olovke u boji i kavu.
4. Svaka grupa mora pronaći novu poslovnu ideju ili predložiti postojeću. Ova ideja mora uključivati elemente cirkularne ekonomije i pripadati sektoru opskrbe hranom. Na temelju odabrane ideje, članovi grupe moraju naznačiti koje će karakteristike i dio imati novi poslovni model. Mogu koristiti svoje znanje iz drugih poslovnih modela i/ili iz prethodnih dijelova.
5. Sve grupe će podijeliti svoje ideje.
6. Na kraju se svi sudionici trebaju dogovoriti oko elemenata koji moraju biti prisutni u cirkularnom poslovnom modelu.

PREDLOŽENI cirkularni POSLOVNI MODELI: (2)

Aktivnost 2:

Pronađite svoje vrijednosti od početka
do kraja

Trebat će vam: veliki papiri za flipchart, papiri A3 formata, markeri, prezentacija trenera

1. Svrha ove aktivnosti je da sudionici vizualiziraju svoje ideje i prezentiraju svojim kolegama prve vrijednosne prijedloge za svoj cirkularni poslovni model.
2. Trener će podijeliti sudionike u grupe od 4-5 osoba.
3. Sudionici će biti pozvani da presavijaju A3 papir tako da stvore 8 dijelova, a zatim će imati 10' za izradu slika koje prikazuju najvažnije vrijednosti za njih.
4. Svi sudionici trebaju početi razmjenjivati svoje osobne vrijednosti i vrijednosti vezane uz njihovo poslovanje sa svojom/njezinom grupom.
5. Nakon završetka, svaki sudionik će imati 3min da unutar svog tima predstavi svoju ideju s 3 najvažnije vrijednosti za njega/nju, a zatim će tim zajedno vidjeti sve ideje i pokušati smisliti zajedničku viziju - misiju – vrijednost unutar 15min.
6. Nakon toga će koristiti flipchart papir i pokušati shematski prikazati svoju ideju. Za to će imati 20min, a na kraju će svaki tim to prezentirati u učionici.

PREDLOŽENI cirkularni POSLOVNI MODELI: (3)

Aktivnost 3:
Saznajte profil svojih
kupaca!

Trebat će vam: A4 papiri, olovke, otisnuti predložak Empathy Map

Koristan materijal: Karta empatije kupaca - YouTube

1. Trener će podijeliti sudionike u grupe od 4-5 osoba.
2. Svaka grupa će dobiti jedan papir i predložak Mape empatije.
3. Na temelju prethodne poslovne ideje, svaka grupa mora zapisati karakteristike svojih potencijalnih kupaca, koristeći Mapu empatije kako bi upotpunila profil svojih kupaca.
4. Sve grupe će predstaviti profil svojih kupaca i njihovu kartu ostatku grupa.

PREDLOŽENI cirkularni POSLOVNI MODELI: (4)

Aktivnost 4: PEST analiza

Trebat će vam: olovke u boji, otisnuti predložak za PEST analizu

Koristan materijal: PEST analiza - YouTube, Uvod u PEST analizu (s primjerima PEST-a)

1. Svrha ove aktivnosti je izrada PEST analize za poslovnu ideju.
2. Trener će podijeliti sudionike u grupe od 4-5 osoba.
3. Grupe trebaju pogledati video i provjeriti primjer! Zatim će trener dati neke informacije i/ili pomoći o tome kako dovršiti analizu.
4. Na temelju dosadašnje poslovne ideje, svaka grupa će dobiti olovke u boji i jedan predložak za PEST analizu kako bi popunio prazna polja predloška, uzimajući u obzir trenutnu situaciju u svom području i da se njihov poslovni model bavi cirkularnom ekonomijom.
7. Svaka grupa mora predstaviti svoj rad i pokušati uvjeriti ostatak tima zašto bi trebali glasovati za njihovu PEST analizu.
8. Sve skupine moraju glasati za najbolje strukturiranu PEST analizu.

PREDLOŽENI cirkularni POSLOVNI MODELI: (5)

Aktivnost 5: Ocijenite svoje jučer!

Trebat će vam: papiri, primjeri postojećih poslovnih modela

1. Trener će podijeliti sudionike u grupe od 4-5 osoba.
2. Svaka grupa će dobiti papire i 2-3 različita slučaja poslovnih modela.
3. Grupa raspravlja o modelima koji su im dodijeljeni i bilježi koji se elementi mogu zadržati u novim cirkularnim poslovnim modelima i što bi trebalo prilagoditi, na temelju njihove poslovne ideje o kojoj se raspravlja, o značajkama cirkularne ekonomije i lanca opskrbe hranom.
4. Svaka grupa će predstaviti konačne liste s predloženim karakteristikama za nove cirkularne poslovne modele, prema poslovnim modelima koje su istraživali.
5. Svaki tim će izraditi konačnu listu karakteristika s najvažnijim karakteristikama.

FutureLearn nudi vrlo zanimljiv tečaj o cirkularnim poslovnim modelima: Circular Business Models for Sustainable Urban Food Systems.

- ❑ Riječ je o 4-tjednom besplatnom tečaju koji također nudi akreditaciju.
- ❑ Sudionici će imati priliku istražiti cirkularnu ekonomiju i njegova načela te prijelaz na Održive Urbane Prehrambene Sustave.
- ❑ Sudionici će moći prepoznati i procijeniti izazove i prilike prilikom dizajniranja cirkularnih prehrambenih sustava te će biti uključeni u proces razvoja i pristupa cirkularnim poslovnim modelima, razvijajući na taj način vještine i praktične alate za ovo područje.

TRAIN-CE-FOOD projekt

<https://traincefood.si/hr/home-english>

Autor: Maria Dalakoura (Institute of Entrepreneurship Development, IED)

mdalakoura@ied.eu

Ovaj projekt sufinancirala je Europska komisija, Opća uprava za unutarnje tržište, industriju, poduzetništvo i mala i srednja poduzeća. GA: SI2.823699.

Ova publikacija odražava samo stavove autora i suradnika, a Komisija se ne može smatrati odgovornom za bilo kakvu upotrebu informacija sadržanih u njoj.

